

**КОМІСІЯ З АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ
НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

*61024, м. Харків, вул. Пушкінська, 77
e-mail: commissionofacademicintegrity@nlu.edu.ua*

РІШЕННЯ № 9

від 14 липня 2023 року

Комісія з академічної доброчесності Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого (далі за текстом — відповідно «Комісія» та «Університет») у складі:

Смородинського Віктора Семеновича — голови Комісії,

Перкової Аліни Олексіївни — секретаря Комісії,

членів Комісії:

Вовка Дмитра Олександровича,

Дмитрик Ольги Олександрівни,

Карпенка Михайла Олеговича,

Мірошник Олександри Юріївни,

Пономаренка Юрія Анатолійовича,

Сепливої Юлії Олександрівни,

Федишиної Уляни Сергіївни (доповідачка у справі),

Швець Наталії Миколаївни,

розглянувши на своєму засіданні у форматі відеоконференції (відповідно до п. 4.2 Положення про Комісію) звернення завідувача кафедри цивільного

права № 2 Яроцького Віталія Леонідовича щодо розгляду колективної скарги студентів групи 07мп-21-04 2 курсу освітнього ступеня «Бакалавр» міжнародно-правового факультету Університету про порушення вимог Кодексу академічної доброчесності Університету викладачкою кафедри цивільного права № 2 ОСОБА 1,

ВСТАНОВИЛА:

20 червня 2023 р. на пошту Комісії з академічної доброчесності надійшло та було зареєстровано звернення завідувача кафедри цивільного права № 2 Яроцького В. Л. Заявник просить розглянути колективну скаргу студентів групи 07мп-21-04, що до цього розглядалася студентським омбудсменом і була передана заявникові, дослідити викладені в ній факти щодо неетичної поведінки викладачки кафедри цивільного права № 2 ОСОБА 1 під час освітнього процесу і прийняти рішення в межах компетенції Комісії, визначеної Кодексом академічної доброчесності Університету. У колективній скарзі студенти групи 07мп-21-04 Борова А. В., Гогінова К. М., Головка В. Р., Євсієнко І. В., Козаченко Д. І., Куцерубова Д. Г., Ларіонов К. О., Лисенко Є. П., Мерзлікін М. Р., Пахалок К. О., Стицюк О. О., Счисльонук О. О. та Черкаський В. Д. повідомили про таке:

«... Протягом навчального семестру викладач виявляє агресію та неповагу до студентів, не надавав інформацію про поточне оцінювання, ускладнював процес здачі робіт студентам, які не могли бути присутніми на практичних заняттях, що негативно впливало на успішності та якості навчання всієї групи. На запит про надання студентам їхніх поточних балів, викладач зневажливо зазначала, що всі студенти дізнаються про свої бали у кінці семестру, що на нашу думку, порушує права студентів.

При цьому, викладач не дуже орієнтувався у матеріалі, подача на лекціях була дуже незрозумілою, викладач, на наше переконання, просто читала певні матеріали на лекції, постійно допускаючи граматичних та інших мовних помилок, що не дозволяло засвоїти інформацію повноцінно. У своїх друкованих

лекціях у classroom, які викладач особисто нам надавала, текст був максимально неякісний, повний помилок та написаний суржиком. На практичних заняттях викладач постійно сперечалася зі студентами, видавала правильні відповіді за неправильні і пересказувала відповіді тими ж самими словами, що відповідали студенти, постійно наголошуючи про нашу безперспективність такими фразами як «Ви майбутні юристи, такими темпами ви не зможете виграти жодної справи у суді». Не поодинокими були випадки, коли викладач в агресивній формі спілкувалася зі студентами і зі старостою особисто, відмовлялася надавати інформацію та комунікувати зі студентами щодо навчального процесу.

Також, викладач намагалася призначити студентам відпрацювання за дати, в які вони були присутні на практичних заняттях, стверджуючи, що студенти не відвідали ті заняття. Однак, староста, що робить на кожному занятті скріншоти учасників конференції zoот, надав викладачеві докази про перебування зазначених студентів на семінарі. Таким чином, можна припустити, що викладач зовсім не слідкував за журналом, відповідно, не ставлячи після практичних занять жодних балів.

Неодноразово спостерігалися випадки заниження балів, наприклад на іспиті, до якого були допущені лише чотири студенти. Дані студенти отримали бали значно нижчі, на нашу думку, ніж об'єктивно заслуговували, і набагато нижчі, ніж з усіх інших предметів у цьому навчальному семестрі. Ми вважаємо, що основною причиною було особисте ставлення викладача до студентів нашої групи. Щодо відпрацювань студентів у classroom, викладач відмовляється приймати роботи студентів через наявність великої кількості помилок. На питання студентів які саме помилки вони зробили, викладач не надає жодної гідної відповіді.

Окрім цього, були й інші проблеми. Індивідуальну роботу студенти переписували по 5 разів, викладач постійно знаходив якісь причини, щоб відмовити у прийнятті індивідуальної роботи, що у кінці викладач й зробив щодо деяких студентів. Прикладом може бути ситуація з Лисенко Є. П, яка, як вище

зазначено, декілька разів переписувала роботу на вимогу викладача, але викладач в один момент відмовилась приймати роботу студентки, аргументуючи це тим, що не має часу на перевірку.

Як ми зазначали, до іспиту були допущені лише чотири студенти, інші направлені на перескладання. Одній зі студенток, Гогіновій К. М., викладач відмовила у допуску до екзамену через те що не встигла перевірити її відпрацювання, які Гогінова відправила викладачу за декілька тижнів до іспиту. Зараз викладач ускладнює процес відпрацювання заборгованостей для студентів, які направлені на перескладання. Основна комунікація між викладачем і студентами-боржниками зараз проходить через старосту. Під час останнього листування, староста просив надати студенту Євсієнку І. В. доступ до classroom з метою відпрацювання студентом своїх заборгованостей, на що викладач почала виявляти агресію.

Враховуючи всі вищезазначені обставини, ми не маємо сумнівів у необ'єктивності та упередженому ставленні викладача ОСОБА 1 по відношенню до студентів нашої групи, що було підтверджено багаторазово. Тому просимо Вас вжити всіх можливих заходів задля надання іншого екзаменатора на перескладання іспиту для студентів моєї групи та, враховуючи те, що викладач ускладнює процес відпрацювання заборгованостей, просимо надати іншого викладача задля відпрацювань для студентів, що внаслідок недбалості ОСОБА 1 не можуть скласти відпрацювання. Також, враховуючи всі вищеописані причини, ми вважаємо що викладач ОСОБА 1 значно погіршує навчальний процес та може заплямувати гарну репутацію нашого Університету. З цих причин, звертаємось до Вас, як до студентського омбудсмена, з пропозицією звернути увагу на роботу даного викладача, її взаємодії зі студентами та всіх вищеописаних аспектів, і вжити за необхідності заходів щодо даного викладача, який, враховуючи всі факти, не відповідає посаді, яку займає, є некомпетентним, порушує права студентів та проявляє агресію під час спілкування зі студентами ...».

Наведені у зверненні факти підтверджуються скріншотами листування старости та студентів групи із викладачем, витягами з матеріалів лекцій.

З метою об'єктивної та неупередженої перевірки фактів, викладених у заяві, Комісія на своєму засіданні 22.06.2023 р. (Протокол № 4) у форматі відеоконференції доручила секретареві Комісії:

запросити на засідання Комісії 29.06.2023 р. студентів групи 07мп-21-04 та ОСОБА 1 для надання пояснень;

надіслати ОСОБА 1 звернення, скаргу та додані до них матеріали й запропонувати їй надати Комісії письмові пояснення.

ОСОБА 1 отримала звернення, скаргу та додані до них матеріали, ознайомила з ними й 27.06.2023 р. надала Комісії письмові пояснення щодо них. На підтвердження своїх пояснень ОСОБА 1 додала скріншоти листування зі старостою групи 07мп-21-04 Владиславом Головком, а також анонімний лист від представника 5 групи того ж потоку (інформацію про що було вказано в листі) із запереченнями претензій скаржників та повної підтримки викладачки.

29.06.2023 р. на своєму засіданні у форматі відеоконференції Комісія заслухала пояснення студентів групи 07мп-21-04, які в повному обсязі підтвердили факти, зазначені в скарзі, відповіли на питання членів Комісії та ОСОБА 1 Комісія також заслухала пояснення ОСОБА 1 щодо фактів, зазначених у скарзі, а також дослідила її письмові пояснення. ОСОБА 1 цілком заперечила факти, зазначені в скарзі, відповіла на питання членів Комісії та окремих скаржників. Усні та письмові пояснення ОСОБА 1 щодо скарги в цілому співпадають та полягають, зокрема, в такому:

1) Усі вимоги щодо поточного оцінювання знань студентів були роз'яснені студентам на першому семінарському занятті й додатково закріплені у «Google Клас», тобто доступні для ознайомлення кожним студентом групи.

Ця інформація скаржниками не заперечувалася.

2) Явка студентів на лекціях та практичних заняттях була надзвичайно низькою, зокрема практичні заняття постійно відвідували 4 осіб із 16.

Цю інформацію скаржники у відповідях на запитання членів Комісії також не заперечували, проте пояснювали низьку відвідуваність об'єктивними причинами. Пізніше запрошені й опитані Комісією представники деканату міжнародно-правового факультету також підтвердили факт низької відвідуваності занять студентами групи й потоку загалом.

3) Для студентів, які з тих чи інших причин не могли бути присутніми на заняттях, було створено умови для відпрацювання у «Google Клас» та Zoom, однак впродовж семестру бажаючих вчасно все відпрацьовувати не спостерігалось.

4) Студенти були попереджені про високі вимоги до перевірки та оцінювання індивідуальних робіт, зокрема тез для участі у науково-практичних конференціях: *«... я вимогливо оцінюю надані мені на перевірку роботи, оскільки їх якість впливає на мою репутацію, як наукового керівника, а також на репутацію нашого Університету».*

5) ОСОБА 1 неодноразово наголошувала на тому, що за весь період весняного семестру 2022/2023 навчального року у неї з групою не було жодного конфлікту. Зауваження студентів щодо спілкування з ними в агресивній формі чи взагалі небажання спілкуватися викладачка заперечила й зазначила, що жодної упередженості до студентів групи № 07мп-21-04 вона не має: *«Я доброзичливо ставлюся до всіх студентів, на зв'язок з ними виходила щоденно з 9:00 до 18:00 години, регулярно перевіряла свою електронну скриньку і вчасно відповідала, якщо студенти прислали мені якісь матеріали (відпрацювання, тези тощо)».*

6) У своїх письмових поясненнях, та під час виступу на засіданні ОСОБА 1 також наголосила: *«Можливо, мені потрібно було більше уваги приділити студентам, однак в умовах складної воєнної ситуації, яка склалася в нашій державі, в місті Харкові, я не змогла це оцінити».*

На засіданні 07.07.2023 р. (Протокол № 16) у форматі відеоконференції Комісія доручила секретареві Комісії звернутися до ОСОБА 1 із запитом про надання доступу до Classroom, який використовувався під час освітнього

процесу зі студентами групи 07мп-21-04, або матеріалів лекцій, які в ньому містяться. ОСОБА 1 відгукнулася на запит, 10.07.2023 р. надала посилання на Classroom та пароль доступу до нього.

З метою повного та об'єктивного дослідження обставин конфлікту між скаржниками і викладачкою Комісія відклала розгляд звернення й запросила на своє засідання для надання додаткової інформації декана міжнародно-правового факультету Університету Самощенка І. В. та його заступницю Шапошник А. О. На засіданні 14.07.2023 р. (Протокол № 17) у форматі відеоконференції Комісія заслухала Самощенка І. В. та Шапошник А. О., поставила їм низьку запитань. У відповідях на запитання членів Комісії вони підтвердили факти низької відвідуваності студентами групи лекційних та практичних занять, а також звернення студентів групи до деканату щодо неналежної поведінки ОСОБА 1. на заняттях та відпрацюваннях, належне реагування на скарги студентів шляхом відповідного звернення декана до завідувача кафедри цивільного права № 2 Яроцького В. Л.

Проаналізувавши усі вищевикладені факти, Комісія при ухваленні рішення керувалася нормами та принципами, визначеними такими документами:

- Законом України «Про освіту» від 05.09.2017 р. (зі змінами), зокрема ст. 6 «Засади державної політики у сфері освіти та принципами освітньої діяльності» та ст. 54 «Права та обов'язки педагогічних, науково-педагогічних і наукових працівників, інших осіб, які залучаються до освітнього процесу» цього Закону;

- Законом України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. (зі змінами), зокрема ст. 58 «Обов'язки науково-педагогічних, наукових і педагогічних працівників» цього Закону;

- Статутом Університету, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України № 701 від 02.07.2015 р зокрема розділом 6 «Права й обов'язки науково-педагогічних, наукових, педагогічних та інших працівників, а також осіб, які навчаються в Університеті» цього Статуту;

- Кодексом академічної доброчесності Університету, затвердженим рішенням вченої ради Університету, протокол № 1 від 31.08.2018 р., та введеним у дію наказом ректора № 204 від 31.08.2018 р. (зі змінами, затвердженими рішенням вченої ради Університету, протокол № 5 від 23.12.2021 р., та введеними в дію наказом ректора № 353 від 24.12.2021 р.);

- Положенням про Комісію, затвердженим рішенням вченої ради Університету, протокол № 5 від 23.12.2021 р., та введеним у дію наказом ректора № 353 від 24.12.2021 р.;

- Правилами внутрішнього трудового розпорядку Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, протокол № 1 від 26.04.2016 р. зі змінами внесеними на конференції трудового колективу (протокол № 1 від 05.01.2018 р).

Відповідно до п. 1.2 Положення про Комісію з академічної доброчесності Університету Комісія є незалежним колегіальним органом, що утворюється з метою забезпечення дотримання науково-педагогічними працівниками Університету, здобувачами вищої освіти, аспірантами та докторантами академічної доброчесності, професійної етики, інших етичних вимог як фундаментальних стандартів університетського життя. Відповідно до п. 1.4 цього Положення діяльність Комісії та її членів має відповідати принципам верховенства права, зокрема законності, визначеності та пропорційності. Відповідно до п. 3.1 цього Положення до повноважень Комісії належить, зокрема: виявлення та встановлення фактів порушення академічної доброчесності науково-педагогічними працівниками Університету, здобувачами вищої освіти, особами, яким Університетом присуджено ступінь вищої освіти та присвоєно відповідну кваліфікацію, аспірантами та докторантами (п. 3.1.1 Положення); перевірка заяв, повідомлень та іншої інформації щодо фактів порушення академічної доброчесності науково-педагогічними працівниками Університету, здобувачами вищої освіти, особами, яким Університетом присуджено ступінь вищої освіти та присвоєно відповідну кваліфікацію, аспірантами та докторантами (п. 3.1.2 Положення); надання ректорові та вченій

раді Університету висновків (рекомендацій) щодо застосування академічної та дисциплінарної відповідальності до порушників академічної доброчесності, професійної етики, інших етичних вимог (п. 3.1.8 Положення); звернення до ректора, проректорів, вченої ради, керівників структурних підрозділів та інших посадових осіб Університету щодо вжиття заходів з дотримання академічної доброчесності, професійної етики, інших етичних вимог науково-педагогічними працівниками Університету, здобувачами вищої освіти, аспірантами та докторантами, припинення порушень цих вимог та запобігання таким порушенням (п. 3.1.9 Положення); сприяння формуванню у науково-педагогічних працівників Університету, здобувачів вищої освіти, аспірантів та докторантів нульової толерантності до порушень академічної доброчесності, професійної етики, інших етичних вимог (п. 3.1.10 Положення); проведення серед членів університетської спільноти інформаційно-роз'яснювальних заходів з дотримання академічної доброчесності, професійної етики, інших етичних вимог (п. 3.1.12 Положення).

Комісія вважає, що в діях ОСОБА 1 наявне порушення вимог професійної етики. Цей висновок ґрунтується на досліджених Комісією матеріалах перевірки та заслуханих на засіданні Комісії поясненнях сторін конфлікту. Некоректні висловлення ОСОБА 1, зокрема повідомлення *«Прошу вас по всякій срунді мені не писати. Ви не з приятелем спілкуєтесь»* та порівняння студентки зі *«старою бабкою»*, порушують вимоги п. 2.3.2 Кодексу академічної доброчесності Університету, відповідно до якого *«Толерантність і повага до людської гідності є одним із основних принципів спілкування в університетському середовищі»*; п. 2.3.3 Кодексу, який передбачає, що *«Члени університетської спільноти дотримуються принципів рівності, справедливості, рівних можливостей, уникають і не допускають жодної форми дискримінації, фаворитизму, персоналізації, переслідування, сексуальних домагань, зловживання владою»*; п. 2.4.1 Кодексу, згідно з яким *«Члени університетської спільноти, реалізуючи принципи етичної поведінки, створюють не лише особисту репутацію, але й стандарти професійної доброчесності й позитивного іміджу Університету»*, і

п. 2.4.3 Кодексу, який передбачає, що «Кожен член університетської спільноти використовує ввічливу мову спілкування» та п. 5.1 Правил внутрішнього трудового розпорядку Університету, який передбачає, що у трудовому колективі створюється обстановка нетерпимості до порушень трудової дисципліни, вимогливості до працівників, які несумлінно виконують трудові обов'язки, порушують норми моралі і педагогічної етики.

Дослідивши відеозапис заняття з навчальної дисципліни «Порівняльне цивільне право», проведеного ОСОБА 1, навчальні матеріали, викладені нею в Classroom, що використовувалися під час освітнього процесу зі студентами групи 07мп-21-04, зокрема конспекти лекцій та питання до іспиту, Комісія зробила висновок про **невідповідність цих матеріалів, передусім за критеріями змістовності та актуальності, загальноприйнятому в сучасному правознавстві розумінню важливих завдань і цілей порівняльного правознавства (юридичної компаративістики) та галузевого, в тому числі цивільного, порівняльного права.** Більшість матеріалів і велика частка питань до іспитів, що були надані студентам, відносяться, насправді, до предмету не порівняльного цивільного права, а цивільного права України (окремої обов'язкової дисципліни в навчальній програмі освітнього ступеня «Бакалавр»). Сучасні джерела порівняльного правознавства і порівняльного цивільного права (навіть ті, що є у вільному доступі у мережі Інтернет) викладачкою в лекціях не використані й студентам не запропоновані. Наслідком цього є те, що **студенти в результаті вивчення цієї навчальної дисципліни не отримують тих важливих, актуальних теоретичних і практичних знань та навичок, опанування яких є метою включення цієї дисципліни до навчальної програми освітнього ступеня «Бакалавр».**

Хоча надання висновку (рекомендації) щодо відповідності ОСОБА 1 займаній посаді доцентки кафедри цивільного права № 2 та її професійної спроможності викладати навчальну дисципліну «Порівняльне цивільне право» на високому рівні формально й не належить до повноважень Комісії, що визначені Кодексом академічної доброчесності Університету і Положенням про

Комісію, проте члени Комісії вважають за необхідне висловити свою принципову позицію щодо **загального** підходу до вирішення таких важливих для престижу Університету питань:

Обов'язок науково-педагогічного працівника Університету викладати доручений йому кафедрою навчальний курс на високому професійному рівні, надавати здобувачам вищої освіти якісні та актуальні знання з цього навчального курсу, забезпечувати належне опанування студентами найсучасніших знань та навичок, що гарантуватиме в майбутньому їхню високу конкурентоспроможність на ринку юридичних послуг, є не лише професійним, а й моральним обов'язком цього працівника як перед здобувачами вищої освіти, так і перед Університетом; нехтування цим обов'язком є порушенням не лише трудового договору з Університетом, Статуту Університету та відповідної Посадової інструкції, а й вимог професійної етики, закріплених у Кодексі академічної доброчесності Університету.

Відповідно до цієї позиції **Комісія вважає за необхідне рекомендувати завідувачеві кафедри цивільного права № 2 Яроцькому В. Л. (як заявникові у цьому провадженні):**

1) здійснити перевірку відповідності силябусу, змісту лекцій, практичних занять, екзаменаційних питань з навчальної дисципліни «Порівняльне цивільне право» її завданням та змісту, загальному високому стандарту професійних знань та навичок, що надаються Університетом здобувачам вищої освіти;

2) здійснити перевірку відповідності знань та професійних навичок ОСОБА 1 як вимогам до якісного викладання інноваційної за своїм змістом навчальної дисципліни «Порівняльне цивільне право», так і вимогам Посадової інструкції доцента.

На підставі викладеного, керуючись нормами, принципами та рекомендаціями, визначеними Законами України «Про освіту» та «Про вищу освіту», Статутом і Кодексом академічної доброчесності Університету, п. 5.10 Положення про Комісію,

Комісія

ВИРІШИЛА:

Рекомендувати ректорові Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого оголосити доцентці кафедри цивільного права № 2 ОСОБА 1 попередження про притягнення до відповідальності за порушення вимог професійної етики, передбачених Кодексом академічної доброчесності Університету.

Рішення ухвалене на засіданні Комісії 14.07.2023 р. більшістю голосів членів Комісії (Протокол № 17 від 14.07.2023 р.).

Відповідно до п. 5.5 Положення про Комісію рішення Комісії має рекомендаційний характер і подається ректорові Університету для ухвалення ним остаточного рішення в межах його компетенції.

Голова Комісії

Віктор СМОРОДИНСЬКИЙ